

Rachunkowość zabezpieczeń a proces zarządzania ryzykiem w przedsiębiorstwie

Marta Mazurowska*

Streszczenie: *Cel* – celem artykułu jest analiza istoty rachunkowości zabezpieczeń w świetle procesu zarządzania ryzykiem w przedsiębiorstwie. *Metodologia badania* – tak sformułowany cel wymaga przyjęcia adekwatnej metody badawczej, jaką w tym przypadku jest krytyczna analiza opisowa. *Wynik* – rachunkowość zabezpieczeń jest jednym z najbardziej zaawansowanych i zarazem najtrudniejszych obszarów rachunkowości finansowej. Ze względu na jej naturę na arenie międzynarodowej podejmowane są kolejne próby standaryzacji omawianego obszaru, ze szczególnym uwzględnieniem odzwierciedlenia przez rachunkowość zabezpieczeń stosowanej przez przedsiębiorstwo strategii zarządzania ryzykiem. *Oryginalność/Wartość* – znaczenie rachunkowości zabezpieczeń jako instrumentu wspomagającego proces zarządzania ryzykiem jest istotne zarówno z praktycznego, jak i teoretycznego punktu widzenia, tym samym warte jest podjęcia rozważań na gruncie naukowym.

Słowa kluczowe: ryzyko, zarządzanie ryzykiem, instrumenty pochodne, rachunkowość zabezpieczeń

Trudno o coś bardziej oczywistego, niż powszechność ryzyka w systemie gospodarczym (Arrow 1979: 143).

Wprowadzenie

Prowadzenie działalności gospodarczej wymaga nieustannego podejmowania decyzji, które powinny prowadzić do osiągnięcia wyznaczonego celu. Możliwość niezrealizowania go określana jest mianem ryzyka¹. Jednakże nie jest to jedyna definicja tego zjawiska. Istota ryzyka, jego aspekty, czynniki oraz metody pomiaru stały się przedmiotem zainteresowania wielu dyscyplin naukowych, między innymi takich jak: matematyka, statystyka, ekonomia, prawo, psychologia, teoria decyzji, nauka o ubezpieczeniach a także rachunkowość.

Niezależnie od przyjętej definicji ryzyka, jego niezwykle istotną cechą jest fakt, iż w żaden sposób nie można go skutecznie wyeliminować, można natomiast nim skutecznie zarządzać.

Jednym z narzędzi wspomagających zarządzanie ryzykiem są instrumenty pochodne nabywane w celu zabezpieczenia przedsiębiorstwa przed ryzykiem wynikającym m.in. ze znacznych wahań cen, kursów walut czy stóp procentowych (Majewska 2013: 43).

---

* mgr Marta Mazurowska, Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu, Katedra Rachunkowości, e-mail: marta.mazurowska@ue.poznan.pl.

¹ Zgodnie z definicją Sierpińskiej M. i Jachna T (1997: 172) „ryzyko jest to niebezpieczeństwo niezrealizowania celu założonego przy podejmowaniu określonej decyzji”.

Konieczność zarządzania ryzykiem w przedsiębiorstwie oraz wykorzystanie w tym procesie skomplikowanych instrumentów pochodnych nie pozostają bez wpływu na rachunkowość, rozumianą jako system gromadzenia i przetwarzania informacji gospodarczych wykorzystywanych w zarządzaniu przedsiębiorstwem i prezentacji jego dokonań na zewnątrz (Karmańska 2010: 222). Próba uregulowania problematyki ujęcia instrumentów pochodnych w księgach rachunkowych doprowadziła do powstania koncepcji rachunkowości zabezpieczeń.

Celem niniejszego artykułu jest analiza istoty rachunkowości zabezpieczeń w świetle realizacji procesu zarządzania ryzykiem. Tak sformułowany cel wymaga przyjęcia adekwatnej metody badawczej, jaką w tym wypadku jest krytyczna analiza opisowa.

W pierwszej części artykułu przybliżono istotę zarządzania ryzykiem w przedsiębiorstwie oraz ideę wykorzystania instrumentów pochodnych w realizacji tego procesu. Następnie określono istotę rachunkowości zabezpieczeń i zaprezentowano akty prawne regulujące jej zasady. W ostatniej części artykułu skupiono się dylematach rachunkowości zabezpieczeń w kontekście powiązania jej z wykorzystywanymi przez przedsiębiorstwa strategiami zarządzania ryzykiem.

1. Wykorzystanie instrumentów pochodnych w procesie zarządzania ryzykiem

Współczesny świat zmienia się szybciej, niż jesteśmy w stanie to zauważyć. Ryzyko towarzyszy każdej sferze ludzkiej aktywności – ekonomii, polityce, prawu, medycynie, nauce, kulturze. Ryzyko jest pojęciem wieloznacznym, trudnym do zdefiniowania. W różnych dziedzinach nauk jest ono różnie interpretowane. Z tego powodu, zdaniem niektórych autorów, stworzenie jednej, uniwersalnej definicji jest niemożliwe (Karmańska 2008: 21).

Jeśli chodzi o określenie ryzyka w ujęciu ekonomicznym, to propozycje definicji przedstawiane przez różnych autorów są w istocie do siebie bardzo zbliżone. Ryzyko najczęściej jest charakteryzowane jako możliwość nieosiągnięcia oczekiwanego efektu lub uzyskania efektu różniącego się od oczekiwanego (Jajuga 2007: 13).

Niezależnie od przyjętej definicji ryzyka, jego niezwykle istotną cechą jest fakt, iż w żaden sposób nie można go skutecznie wyeliminować. Można natomiast nim skutecznie zarządzać, podobnie jak produkcją, finansami czy marką. Jest to jednak o tyle skomplikowane, iż nauka ani praktyka nie wypracowały dotychczas skutecznego, wzorcowego sposobu zarządzania ryzykiem. Zgodnie z powszechną definicją zarządzania ryzykiem, jego podstawowym celem jest poprawa wyników finansowych przedsiębiorstwa oraz zapewnienie takich warunków, aby nie ponosiło ono strat większych niż założono (Kaczmarek 2005: 95).

Proces ten w każdej jednostce należy dostosować do jej szczególnych potrzeb. Na zarządzanie ryzykiem w najbardziej ogólnym ujęciu składa się kilka podstawowych etapów (Głuchowski, Hutterski, Jaaskelainen, Nielsen 2001: 11). Są to:

- świadomość wpływu ryzyka na strategię przedsiębiorstwa,
- identyfikacja czynników ryzyka i ich skutków,
- ewidencja oraz wyznaczenie sposobów pomiaru poszczególnych kategorii ryzyka (wskaźników),
- monitoring oraz analiza wskaźników,

- wprowadzenie działań naprawczych w przypadku przekroczenia wartości krytycznych przy poszczególnych wskaźnikach zagrożenia oraz regularne raportowanie do zarządu.

Proces zarządzania ryzykiem ma charakter cykliczny, co oznacza, że trwa przez cały czas funkcjonowania przedsiębiorstwa. Niezbędne jest bowiem reagowanie na zmieniające się czynniki rynkowe, polityczne, wewnętrzne, które powodują, że ranga, rozmiary i znaczenie poszczególnych grup ryzyka mogą się zmieniać.

Jednym z narzędzi wspomagających zarządzanie ryzykiem mogą być instrumenty pochodne. Podstawowym motywem ich rozwoju było właśnie stworzenie instrumentów, które zabezpieczałyby przedsiębiorstwa przed ryzykiem wynikającym ze znacznych wahań cen, kursów walut, stóp procentowych czy stanów pogody. Termin „instrumenty pochodne” został określony w 1982 r. przez Sąd Federalny Nowego Jorku (Majewska 2013: 43). Instrumenty pochodne, inaczej derywaty, w odróżnieniu od instrumentów pierwotnych charakteryzują się bardziej skomplikowaną budową. Derywaty są to instrumenty, których wartość zależy od wartości podstawowych instrumentów, zwanych bazowymi (ang. *underlying assets*). Instrumentem bazowym może być kurs akcji, waluty, wartość towaru, indeksu giełdowego lub stopa procentowa. Do podstawowych instrumentów pochodnych zalicza się: opcje, kontrakty forward i futures, swapy (Sowińska, Garstecki 2014: 14).

Wykorzystanie instrumentów pochodnych w zarządzaniu ryzykiem można rozpatrywać w dwóch wymiarach: wewnętrznym i zewnętrznym. Wymiar wewnętrzny dotyczy stosowania ich jako narzędzi zmniejszających ryzyko rynkowe, kredytowe czy pogodowe, czyli ryzyko związane ze zmianą czynników niezależnych od przedsiębiorstwa. W odniesieniu do wymiaru zewnętrznego, można wyróżnić trzy cele zastosowania instrumentów pochodnych, a mianowicie: zabezpieczenie, spekulację i arbitraż. Do utrzymania równowagi finansowej w przedsiębiorstwie przyczyniają się głównie transakcje zabezpieczające, czyli hedging. Jest on utożsamiany z działaniem polegającym na zabezpieczeniu się przed niepożądanymi zmianami cen instrumentów finansowych w celu ograniczenia możliwych strat (Majewska 2013: 45).

Mimo znacznych możliwości, jakie stwarza wykorzystanie instrumentów pochodnych w celach zabezpieczających, transakcje te stosowane w niewłaściwy sposób mogą przyczynić się do poniesienia ogromnych strat. Jest to związane ze specyficznymi cechami, wyróżniającymi instrumenty pochodne spośród innych oferowanych na rynku produktów. Do cech należą następujące właściwości instrumentów pochodnych (Żebruń 2010: 9):

- ich nabycie jest związane z niewielkim lub żadnym przepływem środków pieniężnych do momentu realizacji kontraktu,
- potencjalne ryzyko lub korzyści mogą być znacznie większe niż bieżące wydatki,
- rozliczenie transakcji następuje w przyszłości.

Wykorzystywane we właściwy sposób instrumenty pochodne mogą być cennym narzędziem zarządzania ryzykiem. Jednak potrzebne są środki, które mogą zapobiec ich niewłaściwemu zastosowaniu. Dlatego jednym z istotnych zagadnień stawianym przed rachunkowością jest ujęcie i prezentacja ryzyka z tytułu posiadanych instrumentów pochodnych (Bielawski 2000: 102). Istotną rolę w tym zakresie odgrywa rachunkowość zabezpieczeń.

2. Rola rachunkowości w procesie zarządzania ryzykiem

Jak wspomniano wcześniej, przedsiębiorstwa w celu ograniczenia negatywnych skutków ryzyka coraz częściej korzystają z instrumentów finansowych, w tym instrumentów pochodnych, które zyskały na popularności od lat 80. XX wieku. Paradoksem jest jednak fakt, iż instrumenty pochodne, dzięki którym można dokonać częściowego ograniczenia ryzyka, należą do najbardziej ryzykownych (Walkiewicz 2001: 46). Uwidocznili to ostatni światowy kryzys finansowy, który miał miejsce na początku XXI wieku.

Ryzyko, które towarzyszy wykorzystaniu instrumentów pochodnych, wymaga opracowania i stosowania szczególnych procedur rachunkowości, które zapewnią użytkownikom sprawozdań finansowych uzyskanie informacji umożliwiających ocenę prowadzonych przez przedsiębiorstwa działań. Wpisuje się to w ramy paradygmatu strategiczno-informacyjnego. Zgodnie z nim, głównym zadaniem rachunkowości jest zaspokajanie różnych potrzeb informacyjnych, czyli dostarczanie informacji wielu odbiorcom. Po zdefiniowaniu ich potrzeb informacyjnych należy dążyć do zbudowania cząstkowych systemów realizujących określone cele (Sojak 2011: 639–652).

Rachunkowość zabezpieczeń (ang. *hedge accounting*) stanowi zespół norm oraz przepisów prawa bilansowego, które jednostki gospodarcze mogą stosować fakultatywnie w odniesieniu do instrumentów finansowych. To przedsiębiorstwo we własnym zakresie decyduje, czy stosuje rachunkowość zabezpieczeń czy też w stosunku do derywatów pozostaje przy podejściu ogólnym, wynikającym z przyjętej w polityce rachunkowości wyceny instrumentów finansowych.

Należy w tym miejscu pokreślić, iż rachunkowość zabezpieczeń oznacza stosowanie specjalnych zasad wyceny instrumentów zabezpieczających i pozycji zabezpieczanych, ale jedynie w sytuacji, gdy pozycje te spełniają szereg warunków. Zabezpieczenie w sensie ekonomicznym nie jest bowiem tożsame z zabezpieczeniem na potrzeby rachunkowości. Z ekonomicznego punktu widzenia pod pojęciem zabezpieczenia rozumie się część procesu zarządzania ryzykiem, którego celem jest minimalizacja wpływu niekorzystnych zmian czynników rynkowych, jak np. kursy wymiany walut, na sytuację finansową jednostki. Zabezpieczenie w rozumieniu regulacji rachunkowości oznacza natomiast wyznaczenie jednego lub większej liczby instrumentów zabezpieczających, których zmiany wartości godziwej kompensują zmianę wartości godziwej zabezpieczanej pozycji lub związanych z nią przepływów pieniężnych (Czajor 2013: 232).

Niezwykle trafnie istotę oraz cel rachunkowości zabezpieczeń przedstawił M. Frendzel, według którego „istotą rachunkowości zabezpieczeń jest możliwość ujęcia w tym samym okresie sprawozdawczym wzajemnie znoszących się zmian wartości różnych pozycji lub transakcji wynikających z określonego rodzaju ryzyka. Rozwiązanie takie pozwala ograniczyć fluktuację wyniku finansowego ze względu na określony rodzaj ryzyka wynikającego z różnych instrumentów, których zmiany wartości lub wynikające z nich przepływy są odwrotnie skorelowane” (Frendzel 2010: 175). Przytoczony fragment można uznać za reprezentatywny, gdyż zarówno w literaturze krajowej, jak i zagranicznej istnieje pełna zgodność co do istoty i celu rachunkowości zabezpieczeń, stąd nie wymaga on dalszej analizy (Garstecki 2012: 48).

Zastosowanie zasad rachunkowości zabezpieczeń jest często uznawane za jedno z najbardziej zaawansowanych oraz najtrudniejszych zagadnień rachunkowości. Między innymi dlatego przedsiębiorstwa często rezygnują ze stosowania rachunkowości zabezpieczeń, choć jest to istotny aspekt zarządzania ryzykiem. Nawiązując do wyników badań przepro-

wadzonych przez Ch. Mulforda i E. Comiskeya w 2008 r., należy podkreślić, iż to ciężar dokumentacji i skomplikowanie procedur związanych z analizą efektywności zabezpieczeń wpływa na rezygnację ze stosowania rachunkowości zabezpieczeń przez przedsiębiorstwa. Według badań P. Perza i P. Znamirovskiego (2003) największą przeszkodą związaną z wykorzystaniem instrumentów pochodnych przez polskie przedsiębiorstwa są właśnie problemy z ich ujęciem w księgach i prezentacją w sprawozdaniu finansowym.

3. Dylematy regulacji rachunkowości zabezpieczeń

Próba uregulowania zasad ujęcia instrumentów finansowych w księgach rachunkowych została zainicjowana w Stanach Zjednoczonych już w 1981 roku. Efektem podjętych prac było opublikowanie Standardu 133 „*Rachunkowość instrumentów pochodnych i transakcji zabezpieczających*”, w późniejszym czasie zostały również wydane Standardy szczegółowo omawiające poszczególne kwestie związane z rachunkowością instrumentów pochodnych, przykładowo Standard 138 „*Rachunkowość wybranych instrumentów pochodnych i transakcji zabezpieczających*”.

Złożoność tematyki oraz konieczność ujednoczenia stosowanych rozwiązań została dostrzeżona przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości, która w 1999 roku wydała Międzynarodowy Standard Rachunkowości 39 „*Instrumenty finansowe – ujmowanie i wycena*”, natomiast zakres informacji ujawnianych w sprawozdaniu finansowym został określony w MSSF 7 „*Instrumenty finansowe: ujawnianie informacji*”. Regulacje wprowadzone w Polsce są wzorowane na rozwiązaniach Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej. Podstawę prawną ujęcia instrumentów finansowych w Polsce stanowi art. 35a ustawy o rachunkowości oraz rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 12 grudnia 2001 roku w sprawie szczegółowych zasad uznawania, metod wyceny, zakresu ujawniania i sposobu prezentacji instrumentów finansowych. W kwestiach nieuregulowanych istnieje możliwość zastosowania rozwiązań przyjętych w MSSF. Wskutek tego, iż ujęcie instrumentów pochodnych nabywanych w celach zabezpieczających w księgach rachunkowych stanowi stosunkowo złożony problem, zostały wprowadzone liczne nowelizacje w przepisach międzynarodowych (Żebruń 2010: 56).

Rozważania na temat roli rachunkowości zabezpieczeń, jako narzędzia wspomagającego proces zarządzania ryzykiem jest obecnie niezwykle aktualny. 24 lipca 2014 roku Rada Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (ang. *International Accounting Standards Board, IASB*) zakończyła prace nad rewolucyjnym projektem poświęconym rachunkowości instrumentów finansowych, publikując całkowicie nową wersję standardu MSSF 9 *Instrumenty finansowe*, który zastąpi wytyczne zawarte w MSR 39. Prace nad nowym standardem toczyły się od dawna, w odpowiedzi na liczne uwagi krytyczne, co do treści wielokrotnie już nowelizowanego MSR 39. Reforma zasad rachunkowości instrumentów finansowych rozpoczęła się ponad 5 lat temu, jako reakcja na skutki kryzysu finansowego. MSSF 9 w wersji z roku 2014 kończy ten proces i wprowadza ostateczne rozwiązania odnośnie do wszystkich trzech etapów projektu: klasyfikacji i wyceny instrumentów finansowych, utraty wartości oraz właśnie rachunkowości zabezpieczeń. Standard ma zastosowanie do okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2018 roku lub później, przy czym możliwe jest wcześniejsze zastosowanie. Należy mieć jednak na uwadze, iż standard nie został jeszcze zatwierdzony do stosowania przez Unię Europejską.

Zawarte w MSSF 9 wymagania dotyczące rachunkowości zabezpieczeń wprowadzono w odpowiedzi na krytykę pod adresem MSR 39, często postrzeganego jako niedopasowany do zasad zarządzania ryzykiem. Wymogi w zakresie rachunkowości zabezpieczeń były objęte fazą projektu RMSR dotyczącego zastąpienia MSR 39 nowym standardem.

Skomplikowane zasady MSR 39 utrudniały jednostkom nie tylko stosowanie rachunkowości zabezpieczeń, ale również interpretację wyników jej zastosowania w kontekście prowadzonej działalności i działań z zakresu zarządzania ryzykiem. Ten brak praktycznego przełożenia wynika z faktu, że MSR 39 traktuje rachunkowość zabezpieczeń jako wyjątek od zasad normalnego ujmowania i wyceny określonych w MSSF operacji gospodarczych, a nie jako metodę odzwierciedlenia sposobów zarządzania ryzykiem przyjętych przez daną jednostkę.

Jak czytamy w uzasadnieniu do projektu standardu MSSF 9, wprowadza on gruntownie zreformowany model rachunkowości zabezpieczeń ze szczególnym uwzględnieniem rozszerzonego obowiązku ujawniania informacji o zarządzaniu ryzykiem. Nowy model stanowi zasadniczą reorganizację rachunkowości zabezpieczeń, który łącząc zasady rachunkowości z zarządzaniem ryzykiem i umożliwiając podmiotom lepsze odzwierciedlenie tych działań w swoich sprawozdaniach finansowych (*IFRS 9 Project Summary*).

Do podstawowych zmian, w porównaniu z zasadami rachunkowości zabezpieczeń obowiązującymi według MSR 39, należy zaliczyć:

- zwiększenie zakresu pozycji, jakie można wyznaczać na pozycje zabezpieczane (np. pozycje stanowiące element niefinansowych składników),
- możliwość wyznaczenia na instrument zabezpieczający aktywów lub zobowiązań finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy (jednocześnie wprowadzono nowy sposób wykazywania zmian wartości opcji w czasie w przypadku, gdy zmiana wartości wewnętrznej opcji została wyznaczona na instrument zabezpieczający),
- zniesienie obowiązku retrospektywnego pomiaru efektywności zabezpieczenia przy jednoczesnym zniesieniu obowiązującego wcześniej limitu 80–125% (warunkiem stosowania rachunkowości zabezpieczeń ma być ekonomiczna zależność pomiędzy instrumentem zabezpieczającym a pozycją zabezpieczaną),
- zwiększenie zakresu wymaganych ujawnień dotyczących strategii zarządzania ryzykiem, przepływów pieniężnych wynikających z transakcji zabezpieczających oraz wpływu rachunkowości zabezpieczeń na sprawozdanie finansowe (zwiększenie obowiązków ujawnieniowych jest rezultatem znacznego zwiększenia możliwości stosowania zasad rachunkowości zabezpieczeń).

Autorzy nowego standardu wyrażają nadzieję, iż spowoduje on znaczną poprawę informacji o zarządzaniu ryzykiem, które będą udostępniane inwestorom oraz analitykom.

Uwagi końcowe

Jednym z licznych, stosowanych przez przedsiębiorstwa sposobów zabezpieczania przed ryzykiem są inwestycje w instrumenty pochodne. Instrumenty te, pomimo znacznego skomplikowania, umożliwiają ograniczenie ryzyka stopy procentowej, kursu walutowego oraz ryzyka cenowego, dzięki czemu mogą być wykorzystane w różnorodnych sytuacjach. Jednak stosowanie instrumentów pochodnych wymaga odpowiedniego ich ujęcia w księ-

gach oraz w sprawozdaniu finansowym, z czym wiąże się szereg wątpliwości i problemów badawczych.

Konieczność stosowania specjalnych zasad, zapewniających właściwe odzwierciedlenie transakcji zabezpieczających w rachunkowości została również zauważona przez twórców standardów rachunkowości, którzy wprowadzili szczegółowe zasady uznawania, metod wyceny, zakres ujawniania i sposoby prezentacji instrumentów pochodnych nabywanych w celu zabezpieczenia. Istotne jest jednak to, iż obowiązujące regulacje są przedmiotem ciągłych dyskusji na temat słuszności przyjętych rozwiązań oraz ich adekwatności w realiach rzeczywistości gospodarczej (Żebruń 2010: 10). Wprowadzone zasady były już niejednokrotnie modyfikowane i zdaniem autorki można sądzić, iż proces opracowywania metod ujmowania transakcji zabezpieczających w systemie rachunkowości nie został jeszcze zakończony, o czym może świadczyć chociażby fakt, iż cały czas trwają prace nad treścią regulacji dotyczących makrohedgingu.

Literatura

- Arrow K.J. (1979), *Eseje z teorii ryzyka*, PWN, Warszawa.
- Bielawski P. (2000), *Rachunkowość derywatów – kontraktów futures i opcyjnych*, „Zeszyty Naukowe Akademii Ekonomicznej w Krakowie” nr 553.
- Comiskey E., Mulford W.Ch. (2008), *The Non-designation of Derivatives as Hedges for Accounting Purposes*, http://scheller.gatech.edu/centers-initiatives/financial-analysis-lab/files/2008/ga_tech_cf_hedges_2008.pdf (15.03.2015 r.).
- Czajor P. (2013), *Instrumenty finansowe w Międzynarodowych Standardach Rachunkowości*, Oficyna a Wolters Kluwer business, Warszawa.
- Frendzel M. (2010), *Rachunkowość instrumentów finansowych w świetle regulacji krajowych i międzynarodowych*, Wydawnictwo Stowarzyszenia Księgowych w Polsce, Warszawa.
- Garstecki D. (2012), *Metody pomiaru efektywności zabezpieczenia w rachunkowości*, w: *Za i przeciw wartości godziwej w rachunkowości. Problemy stosowania i wykorzystania wartości godziwej*, Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach.
- Gluchoński J., Huterski R., Jaaskelainen V., Nielsen H.P. (2001), *Zarządzanie finansami w korporacjach międzynarodowych*, Wydawnictwo Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Toruń.
- IFRS 9 Project summary*, www.ifrs.org/Current-Projects/IASB-Projects/Financial-Instruments-A-Replacement-of-IAS-39-Financial-Instruments-Recognition/Documents/IFRS-9-Project-Summary-July-2014.pdf (15.03.2015 r.).
- Kaczmarek T. (2005), *Ryzyko i zarządzanie ryzykiem. Ujęcie interdyscyplinarne*, Difin, Warszawa.
- Kamela-Sowińska A., Garstecki D. (2014), *Rachunkowość instrumentów finansowych*, Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu, Poznań.
- Majewska A. (2013), *Instrumenty pochodne jako narzędzia wspomagające zarządzanie ryzykiem w przedsiębiorstwie*, Volumina.pl, Szczecin.
- Perz P., Znamirowski P. (2003), *Zarządzanie ryzykiem walutowym w przedsiębiorstwach. Wyniki projektu badawczego*, „Studia o Gospodarce” nr 3, Rzeszów.
- Ryzyko w rachunkowości* (2008), red. A. Karmańska, Difin, Warszawa.
- Sierpińska M., Jachna T. (1997), *Ocena przedsiębiorstwa według standardów światowych*, PWN, Warszawa.
- Sojak S. (2011), *Paradygmaty w rachunkowości*, „Zeszyty Naukowe Ostrołęckiego Towarzystwa Naukowego” nr 25.
- Walkiewicz R. (2001), *Instrumenty pochodne wykorzystywane przez przedsiębiorstwa i instytucje finansowe jako usługodawcy na rynku instrumentów pochodnych*, „Studia i Prace Szkoły Głównej Handlowej” nr 20, Warszawa.
- Zarządzanie ryzykiem* (2007), red. K. Jajuga PWN, Warszawa.
- Żebruń A. (2010), *Instrumenty pochodne zabezpieczające w rachunkowości*, Difin, Warszawa.

HEDGE ACCOUNTING AND RISK MANAGEMENT IN THE ENTERPRISE

Abstract: *Purpose* – the purpose of this article is to analyze the essence of hedge accounting in the light of the process of enterprise risk management. *Design/Methodology/Approach* – in this article the author used archival methodology of the research. The research examines objective data collected from polish and english language literature in accounting and risk management area. *Findings* – hedge accounting is one of the most advanced and simultaneously the most difficult area of financial accounting. Because of its nature international standards setters attempt to standardize its principles, with particular emphasis on reflecting the hedge accounting by the enterprise risk management strategy. *Originality/Value* – hedge accounting as a tool of supporting the risk management process is important both from a practical and theoretical point of view. That's why it is worth taking the discussion on scientific grounds.

Keywords: risk, risk management, derivatives, hedge accounting

Cytowanie

Mazurowska M. (2015), *Rachunkowość zabezpieczeń a proces zarządzania ryzykiem w przedsiębiorstwie*, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego nr 873, „Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia” nr 77, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin, s. 385–392; www.wneiz.pl/frfu.